

METHOD.

Časopis věnovaný umění křesťanskému.

Orgán odborů pro výtvarná umění a archeologii

Akademie křesťanské v Praze.

Majitel, vydavatel a redaktor:

Ferdinand J. Lehner.

Číslo I.

V Praze, dne 20. ledna 1876.

Ročník II.

Obsah: Přátelům umění křesťanského. — Poklad hlavního chrámu svato-Vítského v Praze. — Michel Angelo. — Stanovy odboru pro výtvarná umění v akademii křesťanské. — Ředitelstvo akademie křesťanské. — Odbor pro výtvarná umění v akademii křesťanské. — Drobné zprávy. — Seznam členů akademie křesťanské.

Přátelům umění křesťanského.

Snadějí i obavou, s radostí i ostýchavostí pustil se mladý „Method“ roku minulého pod záštitou o rok starší sestry „Cecilie“ v rouchu chudinkém do světa, aby v národě česko-slovanském budil lásku k umění křesťanskému, k onomu umění, které u jeslí Betlémských znovuzrození své slavilo, k umění, které jest odleskem krásy věčné a ohlasem zjevení božího, k umění, které jasnými paprskly mysl osvěcuje a srdce zahřívá, k umění, které naplňuje ducha lidského nebeskou touhou a posvátným nadšením očištujícím a ušlechťujícím. A hle! slabé volání nalezlo ohlasu v mnohých srdcích šlechetných. Lásku k umění vyšel „Method“ buditi a s láskou se setkal odevšad.

Příznivý výsledek, jakož i štastný vznik, vznikl i rozkvět „Akademie křesťanské v Praze“, jejížto odbor pro výtvarná umění pěstovati bude umění v duchu Církve katolické a jejížto odbor archeologický pečovati bude o zachování starožitností církevních, dodává redaktoru odvahy, že přílohu proměnuje v samostatný časopis umělecký.

Jest-li že v nynějším proudu světovém jeví se celkem síla odstředivá i snaha podvracující rád, dobro i krásu, není bez oprávnění a bez zastoupení síla soustředivá a snaha pořádající, která roztříštěné údy neodolatelně táhne ku středišti a zřídlu rádu, dobra i krásy. Novověký Protéus denně novoty zavádějící má potřebí mnohých kouzelných léků, chce-li vyhověti mnohonásobným bud přirozeným, bud nadpřirozeným potřebám věku přítomného.

Jest-li že lesk zevnější, jak každodenní zkušenost učí, úžasné měrou roste, jádra však a ceny vnitřní ubývá, rádno i nutno zadívat se do zrcadla

minulosti, oživiti obrazy dávnověké, duši vdechnouti postavám zašlým, světlem minulosti ozářiti přítomnost věru! ne valně jasnou a utěšenou.

Mělký věk náš tvůrčím duchem chudý, hloubky i opravdivosti prostý a k vážnému přemýšlování líný; věk, kde i tvoření lehkovázně se odbývá a umělcem slove, kdo vůbec cos vyrobí; věk takový vyžaduje, aby veškeré síly duševní, jichž upřímnou snahou jest dobro, pravda i krása, soustředily se kolem ohniska i zdroje společného. V době přítomné namnoze převraty a poblouzením znepokojované vyžaduje se, aby chaotickou směsicí domněnek a nejasným bezvládím myšlenek s pozlátkovým leskem ražena byla dráha nová, směřující ke skutečné kráse a ryzí církelnosti, jak obé spatřuje se na mohutných tvarech a ctihodných plodech ctihodné dávnominulosti, ač to třeba nesouhlasí s uhlazeným vkusem nynějším. Ta díla v dálce sice ale velebně se vypínající stala se výkupní cenou tak mnohého blaha, z jehožto požehnání i přítomní ještě dnové tyjí. V drahocenných památkách spatřuje se namnoze úžasná krása a neobyčejná dokonalost, nasvědčujíc, jakým vkusem, důmyslem i duchem stkvěli se otcové naši.

Nemá-li požehnání tak mnohých památek uměleckých bez užitku býti pokolením budoucím, dlužno, aby zrak zasvěcenců nezvratně upřený zůstal na ony poklady ve vlasti i v cizině zachované. Učelivému žáku jest učiti se ode všech národů, ssáti potrávu duševní — ovšem s rozvahou a rozumem — z veškerých věků, starých i novějších. Tak jako malíř učí se výrazu od Rafaele, energii od Michel Angela, koloritu od Tiziana, osvětlení od Correggio, opravdivosti od Nizozemců, aby pevným sloučením a zasnoubením veškerých dokonalostí dospěl na vrchol dokonalosti: jest umělci osvojiti si a příteli umění poznati přednosti a výtečnosti veškerých škol uměleckých starých i nových, učiti se od mistrů zesnulých i živých.

Pole umělecké není však tak nepatrné, krása a umění nejsou tak chudými a nuznými, aby život jediného člověka postačoval na vyčerpání zdroje. Cena jejich nebývá údělem jediného vyvolence. Umění rozráží světlo své do tisícérých paprsků, odlesk jeho obráží se žasnoucímu oku rozmanitým způsobem u velkých umělců, jimiž nebe zemi obdařilo. Pole umění křesťanského jest takové rozsáhlosti, že jediný spisovatel neb historik umělecký nevystačí, aby třeba jen povrchně o veškerých odborech se stejnou důkladností rozmlouval. Proto obrací se redaktor k umělcům a přátelům umění s prosbou, aby každý seč jest přispíval ku probouzení lásky, k hájení a šíření pravých zásad umění křesťanského. Zejména:

i. Ohlašováním, popisováním a pokud možno i vyobrazením (bud kresleným, bud fotografovaným) uměleckých památek křesťanských všeho druhu po vlastech našich rozptýlených, jako jsou: kostely s veškerým příslušenstvím — oltáře, křtitelny, obrazy, kazatelny, sochy, řezby,

zvony; — nádobí bohoslužebné: kalichy, reliquiáře, pacifikály, monstrance, svícny, ciboria; — roucha bohoslužebná a j. a j. Nemáme žádných komisí k tomu ustanovených. Učiňme tak sami a dobrovolně! Užitku a zásluhu tím neubyde.

2. Dopisy o stavbách nových, neb opravách starých chrámů, oltářů, památek, bohoslužebných předmětů jakéhokoliv druhu, aby bylo střediska o ruchu, vývinu a činnosti uměleckého života ve vlasti naší.

Co do materiellí stránky „Methoda“ jest každému známo, že umělecký časopis bez četných obrazů nepřináší žádoucího užitku. Zhotovování zdařilých obrazů vyžaduje však velmi značného nákladu. Přátelé umění křesťanského vynasnaží se dojista, aby „Methoda“ rozšířili do všech možných kruhů. Čím větší bude počet předplatitelů, tím větší počet obrázků bude se v „Methodu“ objevovati. Nepatrné prostředky jednotlivce zde nedostačují. Odbor pro výtvarná umění a odbor archeologický v akademii křesťanské hodlají všemožně napomáhati ku zvelebení „Methoda“; učiň tak každý jednotlivec, každý přítel umění křesťanského, každý člen akademie křesťanské hojným rozšířením listu tohoto.

Důvěrné doufání v Pána Boha mne nikdy nesklamalo. V pomoc svatou důvěřuji nyní ještě důvěrněji.

Redaktor.

Poklad hlavního chrámu svato-Vítského v Praze.

Popisuje F. J. Lehner.

Jak z písemných zpráv historických a ze značného počtu památek navzdor nepříznivým věkům až podnes porůznu zachovaných se jeví, bývalo drobné umění všechno druhu, zejména práce zlatnická ve vlasti naší v neobvyčejném rozkvětu. Karel IV., jehož vznešenou mysl až dosud velebí pomníky velikolepé: hlavní chrám sv.-Vítský, proslulý chrám na Karlově a památný Karlův Týn, — jakož byl otcem věd a umění, byl také zakladatelem a původcem neobvyčejného rozkvětu, k jakému dospělo drobné umění, jak dosvědčují četné památky ve vlasti naší se vyskytující. Zlatá Praha na Vltavě, mnohá města venkovská slynula uměleckou výrobou zlatníkův.

Jako hlavní chrám na Hradčanech Karlem IV. učiněn jest prvním chrámem stověžaté Prahy, strážcem země i koruny, jest také poklad chrámu Svato-Vítského velebným pomníkem neobvyčejné zbožnosti a vytříbeného vkusu i krasocitu slavného a zbožňovaného od národa českého panovníka. Co otec vlasti založil, během věků králové a knížata, arcibiskupové i kapitola jali se rozmnožovati. Utrpěl sice v následujících třech stoletích s českou metropolí též vzácný poklad její katedrály škod i ztrát nemalých i citelných za bouří politických i náboženských nepřízní XV. a XVI. věku, nevědomostí a mnohých pokolení pokaženým vkusem, a předce i z těchto zbytků bývalé nádhery a slávy poznává se ještě, jak velikolepě kvetl v dobách dávnominulých ve vlasti naší umělecký průmysl.

Slavný pomník královského zakladatele a velkolepé dílo geniálního stavitele Arlera nyní důsledně se opravuje a dostavuje v duchu a tvarech původní jednoty a krásy péci vzorné „jednoty Svato-Vítské,“ — metropolitní chrám, světlo diecése i království i zemí koruny sv.-Václavské zastkví se jednou v celé kráse, — ó, kéž bychom se toho dočkali! — a bude vzorem uměleckým veškerých chrámů filiálních. Nechybím tedy, když z povinnované uctivosti i piety počínám první ročník samostatného Methoda s popisem a vyobrazením pokladu Svato-Vítského.

*